

LUMO

1

11. Raamattu on kristittyjen pyhä kirja

Raamatun muotoutuminen

- grammata (kreik.), biblos (lat.) = kirjoitukset
- Raamattu = pyhien kirjojen kokoelma (66 erillistä kirjaa)
  - Syntynyt satojen vuosien kuluessa suullisista kertomuksista kirjakokoelmaksi.
- **Vanha testamentti** alun perin hepreaksi ja **Uusi testamentti** kreikaksi
  - Vanhan testamentin synty kesti useita vuosisatoja: varhaisimmat katkelmat noin 1000-luvulta eKr, nuorimmat 160-luvulta eKr.
  - Uusi testamentti on kirjoitettu noin vuosina 50–150 jKr, kirjakokoelma vakiintui 400-luvulla.

Raamattu tieteellisen tutkimuksen kohteena

- **eksegetiikka** = Raamatun tieteellistä tutkimusta
  - Tavoitteena on ymmärtää, miten ja millaisessa tilanteessa Raamatun kirjoitukset ovat syntyneet ja kenelle ne on alun perin suunnattu.
  - Hyödynnetään eri tieteenalojen, kuten kielitieteen, kirjallisuustieteen, historian-tutkimuksen, arkeologian ja uskontotieteen menetelmiä ja tuloksia.

EVANKELIUMIEN SYNTY

Historiallinen Jeesus: Jeesuksen julkinen toiminta ja ristiinnaulitseminen 30-luvulla

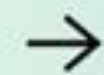
Suullinen perimätieto

MARKUS 70-luvulla

Matteuksen erityisaineisto

MATTEUS 80–100-luvulla

LUUKAS 80–100-luvulla

Luukkaan erityisaineisto

Q-LÄHDE = Jeesuksen sanojen kokoelma

JOHANNES 90–110-luvuilla
– ei sidoksissa synoptikkoihin

Evankeliumien synty ja erityispiirteet

- **Markus:**
  - Jeesus on Messias, Jumalan Poika.
  - Jeesuksen ihmeteot
- **Matteus:**
  - kysymys kristinuskon ja juutalaisuuden suhteesta
  - paljon Jeesuksen puheita
  - Pyrkii opettamaan ennen kaikkea ei-juutalaisia kristittyjä.

- **Luukas:**
  - Jeesus sorrettujen ja vähäosaisten puolustajana, esim. vertaukset Tuhlaajapojasta ja Laupiaasta samarialaisesta
- **Johannes:**
  - Kuvailee Jeesusta vertauskuvilla ja sanoilla jotka olivat tuttuja gnostilaisessa filosofiassa.
  - Jeesus on Jumalan Poika, joka tuo valon pimeään maailmaan. (Jeesus on jumala.)

" Alussa oli Sana.
Sana oli Jumalan luona,
ja Sana oli Jumala." Joh1:1

Monta tapaa tulkita

- **humanistinen tulkintatapa** = Raamattu on ihmisen elämänkysymyksiä pohtiva tekstikokoelma.
- **pelastushistoriallinen tulkintatapa** = Raamattu kertoo Jumalan pelastustoiminnasta ihmiskunnan historiassa. Raamatussa on keskeistä ja vähemmän tärkeää ainesta.
- **kontekstuaalinen tulkintatapa** = Tekstin lukija tulkitsee lukemaansa aina omasta taustastaan ja elämäntilanteestaan käsin.

- **fundamentalistinen tulkintatapa** = Raamattu on virheetöntä Jumalan sanaa, johon kirjoittajat eivät ole vaikuttaneet.
- **konservatiivinen tulkintatapa** = Pidetään mahdollisimman pitkälle kiinni Raamatun kirjaimellisesta totuudesta.

Raamatun vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan

- **arvot ja normit:** lainsäädäntö ja yleinen moraalitaju
  - 10 käskyä, ihmisarvo, lähimmäisenrakkaus, kultainen sääntö
- **ajanlasku:** lineaarinen aikakäsitys, vuosi 2025 jKr., vuotuiset juhlat, seitsemänpäiväinen viikko, lepopäivä

- **kieli:** etunimet, sanonnat, raamatunkäännökset, kirjakielen synty
- **taide:** symbolit, kuvataide, musiikki, kirjallisuus, elokuva, teatteri, populaarikulttuuri